

РЭГІЁНАМ —
ДА СВЯТА

2-3

РАЗВІТВАЮЧЫСЯ
З «ЛІСТАПАДАМ»

8

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

8

ЛІСТАПАДА 2018 г.

ЧАЦВЕР

№ 215 (28831)

Кастрычніцкая рэвалюцыя — аснова для нацыянальнага адраджэння

Дарагія суайчыннікі!

Віншую вас з Днём Кастрычніцкай рэвалюцыі.

У летапісе чалавецтва гэта сапраўды эпахальная дата стала для працоўных усяго свету сімвалам абнаўлення, вызвалення ад гнёту і новых надзей на светлую будучыню.

З тых часоў мінула ўжо больш як сто гадоў. Можна па-рознаму ставіцца да падзей мінулага, ацэньваючы тых або іншых гістарычных дзеячаў. Аднак менавіта тады былі закладзены асновы для нацыянальнага адраджэння многіх народаў і іх права на самавызначэнне.

Сучасная Рэспубліка Беларусь упэўнена ідзе ўласным шляхам развіцця. Стваральная праца, павага да гісторыі, славы тых традыцый і здзяйсненняў многіх пакаленняў — галоўныя фактары кансалідацыі беларускага грамадства. Упэўнены, што сваім розумам, талентам і працавітасцю

мы захаваем, прымножым і перададзім нашчадкам наш бяспечны нацыянальны набытак — суверэнную Беларусь.

Ад усёй душы жадаю вам, дарагія суграмадзяне, здароўя, дабрабыту і новых дасягненняў у імя Айчыны!

**Прэзідэнт
Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА.**

ПАДАРУНАК НАД ПРЫПЯЦЦЮ

Мост паміж Жыткавічамі і Туравам адкрыты

За год мост цераз Прыпяць, які звязвае Тураў з райцэнтрам, не раз аказваўся ў навінах. Спярша па ім пайшла расколіна, з-за якой мост прызналі аварыйным, а людзям давалося ездзіць у далёкі аб'езд. Потым побач узвялі пантонную пераправу, якую знесла хуткай плыню, — з-за гэтага мясцовых перапраўлялі на катары, а пантоны аднаўлялі. У красавіку Прэзідэнт даў дакладнае даручэнне: мост павінен быць адноўлены да 7 лістапада. У выніку будаўнікам прыйшлося зрабіць многае: пераносілі рэчышча ракі, узрывалі стары пралёт моста, узводзілі новы... І вось настаў час прымаць работу.

Мост здаў «спыты» ў канцы кастрычніка. Ён павінен вытрымліваць эксплуатацыйную нагрузку. Летам па гэтай дарозе праязджае каля 2800 аўтамабіляў на дзень. Пры гэтым доля грузавага транспарту складае каля 35—40%. Мост быў пабудаваны ў 1985 годзе, а кошт сёлетняй рэканструкцыі ацэньваецца ў 35 мільёнаў рублёў.

Непасрэдна на адноўленым мосце кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка сустрэўся з мясцовымі жыхарамі і будаўнікамі, якія працавалі над аднаўленнем паўнаватарскай сувязі паміж берагамі.

«Сёння пасля доўгіх і цяжкіх і, галоўнае, у кароткі прамежак часу праведзеных работ мы ўводзім у строй гэты прыгажун-мост праз нашу прыгожую раку Прыпяць. Усе памятаюць тую сітуацыю, калі з-за аварыйнага стану гэты мост быў

закрыты. Гэта быў снежань 2017 года, зусім нядаўна. Гэта стала надзвычайнай праблемай для жыхароў Жыткавічаў і Турава. Арганізаваны пантонная і паромная пераправы толькі часткова рашалі гэтыя цяжкасці», — сказаў Прэзідэнт.

Ён адзначыў, што праблемы з пераправай — гэта «катастрофа для людзей», бо на другі бераг яны ездзяць і на работу, і па асабістых справах. Мост быў узведзены надзвычайна хутка. Аляксандр Лукашэнка прапанаваў узнагародзіць тых, хто меў дачыненне да гэтага будаўніцтва.

«Як мне дакладваюць, сціслыя тэрміны не адбіліся на якасці, — звярнуў увагу кіраўнік дзяржавы. — Работнікі дарожна-будаўнічай сферы не толькі рашылі складаныя пытанні і дабіліся па-

стаўленых мэт, але і набылі каштоўны вопыт. І не толькі ўзрываць масты, хаця гэта была аперацыя складаная».

Аляксандр Лукашэнка падзякаваў удзельнікам гэтай будоўлі, а таксама дадаў, што развітая транспартная інфраструктура — важны элемент раўнамернага развіцця рэгіёнаў. «Зараз праводзіцца ацэнка стану ўсіх мастоў у краіне.

Усіх. Міністр толькі што далажыў аб мастах рэспубліканскага значэння, вельмі важных, якія знаходзяцца на асноўных трасах, — 32 масты, якія не сёння, дык заўтра нам прыйдзеца рэканструяваць, мадэрнізаваць», — паведаміў Прэзідэнт. Але кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што людзі жывуць усюды, — некаторыя мясцовыя дарогі і масты не менш важныя за рэспубліканскія

і міжнародныя. Таму ў першым квартале 2019-га, пасля праведзеных даследаванняў, будзе прынята канчатковае рашэнне ў цэлым па мастах. Сёння, як паведаміў Аляксандр Лукашэнка, была папярэдняя дамоўленасць пра тое, што на 3-10 мастах у дадатак да тых дваццаці, на якіх ужо вядуцца работы, будзе неадкладна распачаты рамонт.

СТАР. 2

Колькі будуць
каштаваць білеты,

каго мы ўбачым
сярод валанцёраў
і ці ўсе аб'екты

гатовыя да

II Еўрапейскіх гульняў

Да старту самай маштабнай спартыўнай падзеі Еўропы 2019

года засталася менш за 240 дзён, таму падрыхтоўка да Гульняў выходзіць на фінішную прамую. 29 лістапада нарэшце будзе праведзены талісман турніру, а на гэтым тыдні ў Іспаніі адбудзецца Генеральная асамблея Еўрапейскіх алімпійскіх камітэтаў, куды адправілася і беларуская дэлегацыя. Там яна прадставіць практычна фінальную справаздачу аб падрыхтоўцы да II Еўрапейскіх гульняў у Мінску. Першы намеснік дырэктара фонду «Дырэкцыя II Еўрапейскіх гульняў

2019 года» Анатоль КОТАЎ перакананы, што гэтая справаздача будзе ўспрынята пазітыўна, таму што беларусы ўжо зрабілі вельмі многае, падрыхтоўка, нягледзячы на тое, што графік напружаны, у яго ўкладваецца.

Спартыўныя аб'екты

Усе спартыўныя аб'екты пабудаваныя, апошнім будзе ўведзены ў строй цір імя Цімашэнка, гэта падзея запланавана на канец года. Будаўнічыя работы там ужо завершаны, цяпер чакаецца мантаж непасрэдна стралковага абсталявання. «Тым не менш на кожным

з аб'ектаў трэба правесці пэўныя касметычныя рамонтныя і, самае галоўнае, адаптацыю іх пад правядзенне Еўрапейскіх гульняў, — расказвае Анатоль Котаў. — Утрыруючы, дзе ўчора была спартзала, сёння павінна быць сталовая».

Зараз завяршаецца падрыхтоўка аператыўных планаў работы на аб'ектах падчас правядзення Гульняў. «Гэта дастаткова сур'ёзныя дакументы, — тлумачыць Анатоль Анатолевіч. — Якія ўключаюць парадак работы аб'екта, узаемадзеянне ўсіх дзейных службаў аб'екта з дырэкцыяй і прыезджага персаналу розных функцыянальных напрамкаў. Усе функцыі ад харчавання да лагістыкі будуць працаваць у нас як гадзіннік».

СТАР. 7

ISSN 1990 - 763X

9 771990 763008

ПАДАРУНАК НАД ПРЫПЯЦЦЮ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

***

Падчас адкрыцця новага моста напярэдадні Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі кіраўнік дзяржавы выказаў сваё меркаванне на конт гэтага свята.

Прэзідэнт адзначыў, што гэта свята міру. Ён растлумачыў, што ў той час на тэрыторыі нашай дзяржавы ішла Першая сусветная вайна, якая разбурыла эканоміку. І вайна стала першай прычынай Кастрычніцкай рэвалюцыі. «І галоўны ўрок, які мы павінны атрымаць з нашай гісторыі 1917 года, — мір, мір і яшчэ раз мір. Таму што вайна прывядзе да цяжкіх узрушэнняў. Тады гэта прывяло да развалу краіны», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка нагадаў пра Заходнюю Беларусь, якая ў выніку пасляваеннага перадзелу да 1939 года адышла Польшчы.

Другі ўрок таксама вынікае з прычын рэвалюцыі — гэта правы чалавека. «Вось дзе сапраўды былі парушаны правы чалавека. І галоўнае — права на жыццё. Людзі ішлі незразумела на якую вайну і гінулі. Права чалавека на жыццё было парушана. Як і права на працу: людзі не мелі работы. Людзі не мелі кавалка хлеба, як яны маглі жыць і пракарміць сябе і свае сем'і? Аб якім праве на медыцынскае абслугоўванне можна было гаварыць тады, аб якім праве на адукацыю магчыма было гаварыць?» — задаў рытарычнае пытанне Прэзідэнт і дадаў, што другой прычынай рэвалюцыі стала разруха. І галоўны ўрок з гэтага — у такіх умовах гаворка пра правы чалавека не ідзе.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што зразумець і ацаніць тыя падзеі даволі складана. Прэзідэнт падкрэсліў, што забываць нельга ні добрае, ні дрэннае. «Ніколі не кідайце камяні ў сваю гісторыю», — рэзюмаваў кіраўнік дзяржавы.

***

Мясцовыя жыхары новым мостам задаволены. Мікалай Пятрушын раскажаў, што гэты год быў даволі цяжкі з-за адсутнасці нармальнай сувязі паміж берагамі. «А цяпер усе, хто працуе ў Тураве, а жыве ў Жыткавічах, могуць спакойна дабрацца да працы і вярнуцца дадому да сваіх сем'яў».

Людміла Саседкава, галоўны інжынер праекта рэканструкцыі моста цераз Прыпяць, адзначае, што было даволі складана ўзвесці такі якасны мост у кароткія тэрміны. Але ў збудаванні яна ўпэўнена: пасля выпрабаванняў мост можа вытрымаць нагрузкі нават большыя, чым патрабуе гэта дарога. Да таго ж, калі яго належным чынам даглядаць, ён абячае прастаяць не менш за сто гадоў.

Надзея АНІСОВІЧ.

Візіт у Казахстан

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка сёння здзейсніў рабочы візіт у Казахстан для ўдзелу ў сесіі Савета калектыўнай бяспекі Арганізацыі Дагавора аб калектыўнай бяспецы, паведамлілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Перагаворы лідараў краін АДКБ пройдуць у вузкім і пашыраным фармаце. На парадку дня — абмерка-

ванне актуальных праблем міжнароднай і рэгіянальнай бяспекі, тэматыка ўзаемадзеяння на міжнароднай арэне, а таксама пытанні, якія датычацца перспектывнай і бягучай дзейнасці АДКБ, у тым ліку кадравыя, арганізацыйныя і фінансавыя аспекты. Па выніках саміту прадгледжана падпісанне шэрагу міжнародных дакументаў.

«ВАСІЛЁК» ДЛЯ 200 МАЛЫХ

Спікеры абедзвюх палат беларускага парламента ў перадсвяточны час таксама наведлі рэгіёны. Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі Міхаіл Мясніковіч пабыў у Магілёве, дзе пазнаёміўся з інавацыйнай вытворчасцю ЗТАА «Омск Карбон Магілёў». На прадпрыемстве спікеру верхняй палаты парламента прадэманстравалі доследны ўзор атрыманага тут тэхнічнага вугляроду (падрабязней аб гэтым чытайце ў заўтрашнім нумары «МС»).

А старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Уладзімір Андрэйчанка прыняў удзел у цырымоніі адкрыцця дзіцячага садка «Васілёк», што з'явіўся ў віцебскім мікрараёне Білева.

Дзіцячы садок № 113 «Васілёк» стаў цудоўным падарункам для жыхароў мікрараёна. Ён разлічаны на адначасовае знаходжанне каля 200 хлопчыкаў і дзяўчатак. Насельніцтва Білева большае, чым у разам узятых некалькіх райцэнтрах вобласці, — каля 40 тысяч чалавек. А ўстанова адукацыі тут не хапае: з новых — тры садкі і адна сярэдня школа.

Мясцовая ўлада мае намер выправіць сітуацыю. Для гэтага ўжо робяцца канкрэтныя крокі.

Старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Уладзімір АНДРЭЙЧАНКА адзначыў, што адкрыццё новай установы адукацыі — значная падзея не толькі для горада, але і ў цэлым для рэспублікі.

Фота БелТА.

— Унікальны шматфункцыянальны садок. Лічу, што дзеці тут атрымаюць добрае выхаванне і адукацыю. А самае галоўнае — будучы здаровыя, — адзначыў ён.

З прыемнай падзеяй павіншаваў жыхароў мікрараёна губернатар Віцебшчыны Мікалай ШАРСНЁЎ. Паводле слоў старшыні аблвыканкама, Білева актыўна працягваюць забудову жытлём. Тут штогод

павялічваецца колькасць дзяцей: ад 900 да 1000 хлопчыкаў і дзяўчатак. У садках на сённяшні дзень маюць патрэбу каля 2000 дзяцей, каля 1,5 тысячы з іх бацькі возяць ва ўстановы дашкольнай адукацыі, якія знаходзяцца па-за Білевам. І канешне, будзе рабіцца ўсё магчымае, каб кардынальна змяніць сітуацыю: напрыклад, будаўніцтва чарговага дзіцячага садка плануецца распачаць ужо ў наступным годзе.

Губернатар таксама паведаміў, што будзе дабудавана яшчэ адна школа, якую ёсць намер здаць пад ключ праз год. І выказаў упэўненасць у тым, што, калі паралельна будуць створаны паркі, скверы, Білева стане адной з самых прывабных частак Віцебска.

Садок можна назваць адным з найлепшых у краіне. Тут ёсць трэнажорная, спартыўная залы, басейн, сэнсарныя пакой. Прадгледжана ўсё неабходнае, каб сюды прыводзілі дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця. На тэрыторыі ёсць пляцоўкі для таго, каб дзеці навучыць прывільна паводзіць сябе на дарогах, у выпадку надзвычайных сітуацый. Тут утульна і цікава як унутры, так і звонку.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

РАЎНАПРАЎНЫ ДЫЯЛОГ З УСІМІ

Беларусь не размяшчае расійскую ваенную базу, бо яна тут не патрэбна

Пра гэта Аляксандр Лукашэнка заявіў на сустрэчы з групай амерыканскіх аналітыкаў, якія знаходзіліся з візітам у Мінску.

«Гэтая сустрэча важная не толькі для беларуска-амерыканскіх адносін, але і для ўсяго еўрапейскага рэгіёна ў цэлым», — падкрэсліў Прэзідэнт. Паводле яго слоў, у цяперашні час ваенна-палітычная сітуацыя ва Усходняй Еўропе застаецца вельмі няпростай — і, на жаль, са становішча, якое складалася, няма відавочнага выйсця. «Палітыкі, якія знаходзяцца ў палоне сваёй рыторыкі, не могуць дамовіцца. Вайскоўцы, які заўсёды, спадзяюцца на лепшае, але вымушаны рыхтавацца да горшага. І ў гэты ж час зусім побач, ва Украіне, гінуць людзі, — сказаў Прэзідэнт. — Ваш цяперашні статус і фармат нашай сустрэчы дазваляюць адкрыта абмеркаваць галоўныя праблемы нашага рэгіёна».

Аляксандр Лукашэнка пазначыў некалькі ключавых тэзісаў, на якіх варта спыніцца. Беларускі лідар нагадаў, што Беларусь — гэта малая суверэнная дзяржава, якая праводзіць самастойную знешнюю палітыку і мае ўзаважаную прагматычную пазіцыю па шырокім спектры праблемных пытанняў міжнароднай бяспекі.

«Аднаўляючы нармальныя адносіны з ЗША, падтрымліваючы добрасуседскія сувязі з Еўрапейскім саюзам, пашыраючы партнёрства з НАТА, Беларусь імкнецца да выбудовы раўнапраўнага дыя-

логу з усімі, — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. — Мы выступаем за павышэнне адкрытасці і развіццё ўзаемаразумення ў рамках умацавання рэгіянальнай бяспекі».

Ён дадаў, што Беларусь значную ўвагу аддае праблемным пытанням з дзяржавамі-суседзямі. Гаворка ідзе як пра краіны — члены НАТА, так і пра тыя, што не ўваходзяць у склад Альянсу.

Прэзідэнт падкрэсліў: наша краіна знаходзіцца паміж двума найбуйнейшымі цэнтрамі сілы. «Вам, як экспертам не толькі ў сферы знешняй палітыкі, але і ў ваенна-палітычных пытаннях, не трэба тлумачыць, чым можа пагражаць нам любая ваенная канфрантацыя паміж Захадам і Усходам, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Наша краіна катэгарычна не зацікаўлена ў канфліктах — ні ў «гарачых», ні ў «замарожаных». Ні ў суседзяў, ні тым больш на сваёй тэрыторыі».

На думку беларускага лідара, ваенная дактрына Беларусі мае выключна абарончы характар. «Мноі не раз адзначалася, што з нашага боку ніколі не будзе зыходзіць пагроза суседзям», — дадаў ён.

Кіраўнік дзяржавы нагадаў, што Беларусь знаходзіцца ў ваенным саюзе з Расіяй, у якой адносіны з Захадам цяпер, мякка кажучы, не самыя лепшыя. Тым не менш на тэрыторыі Беларусі да гэтага часу няма ніякіх баз іншых дзяржаў.

«Вельмі часта абмяркоўваецца праблема расійскай базы на тэрыторыі Беларусі. Паслухайце,

надуманая праблема!» — падкрэсліў ён.

Прэзідэнт зноў адзначыў, што будзе ў Беларусі база ці не — розніцы няма ніякай. База не размяшчаецца ў нашай краіне не таму, што Беларусь хоча камусьці паказаць, што яна суверэнная і незалежная, або камусьці дагадзіць. «Мы яе не размяшчаем, таму што яна тут не патрэбна. Мы самі па нашай задуме, па нашым ваенным абарончым плане з Расійскай Федэрацыяй забяспечым тыя функцыі, якія на нас ускладзены», — сказаў ён.

Больш за тое, дадаў Прэзідэнт, беларускія вайскоўцы ў стане больш эфектыўна супрацьстаяць, калі трэба, любой агрэсіі і канфлікту на тэрыторыі Беларусі, паколькі

Каментарыі ў тэму

Эксперт Цэнтра па аналізе еўрапейскай палітыкі, генерал-лейтэнант у адстаўцы Бен ХОДЖЭС на пытанне аб тым, як зняць напружанасць паміж Усходам і Захадам, сказаў, што яго вельмі ўразіў узровень адкрытасці і празрыстасці, гатоўнасць беларускага кіраўніцтва ісці на кантакт. Паводле яго слоў, гэта адзін са спосабаў урэгулявання сітуацыі на сённяшні дзень.

Эксперта таксама ўразіў патэнцыял і здольнасць Беларусі выступаць гарантам стабільнасці ў рэгіёне. Ён нагадаў, што Беларусь мяжуе з краінамі — удзельніцамі НАТА, а таксама з Расіяй і Украінай, і калі ўсе гэтыя гульты будучы ўпэўненыя ў беларускай знешняй палітыцы, то гэта значным чынам можа паспрыяць зніжэнню напружанасці.

Бен Ходжэс пацвердзіў, што росквіт і дабрабыт ЗША наўпрост залежаць ад эканамічнай і палітычнай стабільнасці ў еўрапейскім рэгіёне ў тым ліку. Ён нагадаў, што ў перагаворах па вырашэнні ўкраінскага

яны знаходзяцца на сваёй зямлі. Таму здольныя зрабіць гэта лепш, чым хто-небудзь.

«Разумеючы, што наша бяспека наўпрост залежыць ад сітуацыі вакол нас, мы, вядома ж, робім намаганні, каб стабілізаваць рэгіянальную абстаноўку, а не «разгойдваць» яе, не напружваць. У цяперашніх умовах любяць дзеянні, якія парушаюць далікатны статус-кво ў рэгіёне, тояць у сабе чарговы віток эскалацыі, які абавязкова закрэпе і нашу краіну. Мы ўбаку ніколі не будзем, калі тут паўстане нейкі канфлікт», — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў: Беларусь — еўрапейская дзяржава, якая зацікаўлена ў моцнай і адзінай Еўропе, у трывалым трансат-

лантычным партнёрстве. «Мы ўпэўнены, што ад згуртаванасці краін у рэгіёне і захавання ваенна-палітычнай ролі ЗША ў еўрапейскіх справах залежыць бяспека ўсяго кантынента. І тут мы не перабольшваем: без Амерыкі мы, на жаль, не вырашым ні адно пытанне, у тым ліку і ўкраінскі канфлікт», — дадаў ён.

«Разлічваю, што вашы каментарыі дазваляць нам разабрацца ў падыходах заходняга свету, перш за ўсё ЗША і НАТА, да нашай краіны і рэгіёна ў цэлым, — сказаў Прэзідэнт. — Калі па выніках сустрэчы мы хоць крыху наблізімся да лепшага разумення адно аднаго, можна будзе смела сказаць, што мы з вамі выканалі сваю місію».

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ.

пытання амерыканскі бок прымаў удзел, што сведчыць аб зацікаўленасці ў стабільнасці ў рэгіёне.

На думку прэзідэнта Джэймстаўнскага фонду Глена ХОВАРДА, адносіны Беларусі і ЗША на сённяшні дзень выходзяць на новы ўзровень, становяцца больш моцнымі, цёплымі, напоўненымі вялікім даверам. Гэтану спрыяюць апошнія візіты, што даюць магчымасці для сустрэчы з кіраўніцтвам краіны. Ён дадаў, што сустрэча з Прэзідэнтам Беларусі перасягнула ўсё яго чаканні, а кожны візіт у нашу краіну — гэта памятная і радасная падзея.

Старшы дырэктар Цэнтра дыпламатыі і глабальных адносін імя Джо Байдэна Майкл КАРПЕНТЭР выказаў надзею, што нармалізацыя адносін Беларусі і ЗША пройдзе вельмі хуткімі тэмпамі. На яго думку, адсутнасць паслоў у дзвюх краінах — гэта стратэгічная памылка, якую неабходна вырашаць як мага хутчэй. Акрамя таго, Майкл Карпентэр адзначыў, што ЗША наўпрост зацікаўлены ў цэласнасці і самастойнасці Беларусі і было б немэтазгодна прымушаць яе рабіць выбар паміж Усходам і Захадам.

ДОБРАЯ ТРАДЫЦЫЯ

У Беларусі ўжо стала добрай традыцыяй адкрываць у гэты перыяд сацыяльна значныя аб'екты і вытворчыя прадпрыемствы. Сёлета, напрыклад, у Мінску быў адкрыты ўчастак пад пуцэправодам на МКАД у Лошыцы, у Брэсце — два аддзяленні абласной дзіцячай бальніцы,

Напярэдадні Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі і непасрэдна ў святочны дзень у краіне прайшоў своеасаблівы марафон адкрыццяў сацыяльных аб'ектаў

у Гродне — «Тэхнапарк» і цэнтр рэабілітацыі для дзяцей, у Віцебску — дзіцячы садок, а яшчэ ў некалькіх населеных пунктах шматдзетная сем'я атрымалі ключы ад новага жылля. Падрабязней аб гэтым вы даведаецеся з рэпартажаў нашых карэспандэнтаў.

ГРОДЗЕНШЧЫНА

«ВЕРСАЛЬ» У ЦЭНТРЫ І ТРЭНАЖОРЫ ДЛЯ НЕМАЎЛЯТ

У Гродне адкрылі тэхнапарк у адноўленым будынку. На рэалізацыю праекта было выдаткавана больш за 4 мільёны рублёў.

— Гэта чарговы крок у развіцці інавацыйных тэхналогій. Спадзяюся, што ў найбліжэйшай будучыні мы будзем сведкамі таго, як парк пашыраецца, — адзначыў старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір Краўцоў. — Мы падтрымліваем гэты кірунак і фінансавана, бо ў асноўным ён ажыццяўляецца за кошт сродкаў абласнога інавацыйнага фонду.

Кіраўнік спраў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Віктар Шэйман, які прыняў удзел у адкрыцці новага аб'екта, бачыць яго ролю ў адпрацоўцы ланцужка ад ідэі да яе ўкаранення ў вытворчасць, а таксама ў падрыхтоўцы сучасных высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Па сутнасці, тут будзе стварацца ўнікальная навукаёмкая прадукцыя, здольная канкураваць як па якасці, так і за кошт павышэння прадукцыйнасці працы. У навукова-вытворчых лабараторыях будуць праводзіцца даследаванні, працаваць студэнцкія лабараторыі і канструктарскія бюро. Студэнты змогуць праходзіць практыку ў кампаніях-рэзідэнтах, а самыя паспяхова і крэатыўныя — самі станавіцца рэзідэнтамі. На наступны год запланавана рэканструкцыя яшчэ аднаго будынка

Фота Міхаіла ПАТІНА

плошчай больш за 6 тысяч квадратных метраў.

Цэнтр рэабілітацыі для самых маленькіх пацыентаў пачне дзейнічаць на базе дзіцячай паліклінікі № 1. Своечасовую медыцынскую дапамогу атрымаюць дзеткі ад нараджэння да трох гадоў. З імі будуць працаваць неўролаг, рэабілітолаг, псіхолаг і дэфектолаг. Для кожнага пацыента будзе складзена індывідуальная праграма рэабілітацыі, па якой бацькі змогуць самі займацца з дзіцем. Сэнс такіх заняткаў у тым, каб скарэктаваць псіхаматорныя парушэнні ў дзетак у раннім узросце. У пакоі кінезітэрапіі ўсталяваны сухі басейн з шарамі, маленькія трэнажоры, цацкі

для развіцця. Праект рэалізаваны пры падтрымцы ЮНІСЕФ.

Пасля рэканструкцыі адчыніў свае дзверы гасцінічны комплекс у цэнтры Гродна. Акрамя гасцініцы на 50 месцаў тут размесціцца рэстаран і турыстычная фірма. Адноўлены будынак узвялі яшчэ ў 1885 годзе, і ён быў на той час адным з самых вялікіх у горадзе. Тут знаходзіліся розныя навукальныя ўстановы, у савецкі час быў інтэрнат, апошні час будынак стаяў пусты. У 2016 годзе яго набыў з аўкцыёна гродзенскі прадпрымальнік Станіслаў Сямашка. Рэканструкцыя доўжылася тры гады, затое зараз гэты аб'ект — сапраўднае ўпрыгажэнне гістарычнага цэнтра.

Усё аформлена ў беласнежным антычным стылі. Гродзенскі «версаль» стаў новай фотазонай для гараджан і турыстаў.

Добрая навіна для 30 тысяч жыхароў мікрараёна Альшанка абласнога цэнтра. Тут адкрыты сучасны міні-рынак з развітой інфраструктурай, зручнымі пад'ездамі і вялікай паркоўкай. На рынку будзе працаваць ветэрынарна-санітарная лабараторыя, што дазволіць правярыць якасць прадуктаў на месцы. Тут можна будзе набыць агародніну і садавіну, мясныя і іншыя вырабы. Устаноўлены 104 стацыянарныя павільёны і некалькі акуратных і зручных гандлёвых навесаў для продажу прадукцыі са сваіх прысядзібных участкаў.

ГОМЕЛЬШЧЫНА

Тэхналогіі для павышэння якасці жыцця

Загадчык рэнтгенаператыйнай Гомельскага абласнога кардыялагічнага дыспансера Сяргей ГАРАХОЎСКІ.

Уладзімір ДВОРНІК. — Мы імкнёмся на нашай тэрыторыі ўкараніць самае сучаснае абсталяванне. З кожным годам павялічваецца працягласць жыцця людзей і паляпшаецца яго якасць. Сёння стаіць задача — каб новае абсталяванне выкарыстоўвалася круглыя суткі ў прафілактычных мэтах. Мы павінны ўкараніць сістэму начнога абслугоўвання, каб укладзеныя сродкі прынеслі аддачу.

Між тым абнаўленне матэрыяльна-тэхнічнай базы і асваенне новага высокатэхналагічнага абсталявання — неабходная ўмова развіцця ўстановы аховы здароўя. Гомельскі кардыядыспансер сёння адпавядае высокім еўрапейскім стандартам. Штогод тут выконваецца каля 2000 каранарных ангіяграфій, больш за 1000 інтэрвенцыйных умяшанняў, больш за 400 аператый пры парушэннях рытму і праводнасці ды іншыя маніпуляцыі.

У Гомель для атрымання складанай медыцынскай дапамогі з вобласці, але і з суседніх рэгіёнаў Расійскай Федэрацыі. У якасці пацыента мы тут сустралі жыхара Браншчыны Леаніда Гранкіна:

— У вас усё праводзіцца куды больш тэхналагічна. У маім выпадку абследаванне, здалося, заняло ўсяго 10—15 хвілін. Я быў у прытомнасці і нават краем вока бачыў сваё сэрца. Ваш вопыт плюс тэхналогія, якія забяспечвае новая апаратура, сапраўды прыцягваюць людзей з суседніх абласцей Расіі.

Цалкам рэканструяваная аператыйная эндавааскулярная хірургія, дзе ўсталяваны ангіяграфічны комплекс новага пакалення Innova IGS 530, адкрылася ў Гомельскім абласным кардыялагічным дыспансеры.

— Папярэдні комплекс адпрацаваў 14 гадоў і вычарпаў свой рэсурс, — гаворыць загадчык рэнтгенаператыйнай Сяргей ГАРАХОЎСКІ. — У гэтым абсталяванні экспертнага класа сабраны самыя новыя тэхналогіі візуалізацыі, праграмныя сродкі, якія аб'ядноўваюць розныя метады атрымання малюнка — ангіяграфію, камп'ютарную тамаграфію, МРТ, што дазволіць выконваць яшчэ больш дакладныя і складаныя аператыйныя ўмяшанні. Важна таксама, што паменшыцца прамянёвая нагрузка на пацыентаў, персанал і аб'ёмы кантрасных прэпаратаў, якія выкарыстоўваюцца.

Галоўны ўрач установы Вольга ЛЯХ адзначае, што асноўная задача мадэрнізаванага аддзялення — удасканаленне медыцынскіх тэхналогій дыягностыкі і лячэння пацыентаў з захворваннямі сістэмы кровазвароту з выкарыстаннем шырокіх тэхналагічных магчымасцяў новага абсталявання:

— Выкарыстанне магчымасцяў новага абсталявання дазволіць павялічыць колькасць умяшанняў пры анеўрызмах аорты, а ў перспектыве і эндавааскулярных клапаных карэкцый, умяшанняў не толькі на артэрыях, але і пры структурнай паталогіі сэрца.

— Дзяржава ўкладае вялізныя сродкі ў медыцыну, — гаворыць у адкрыцці старшыня Гомельскага аблвыканкама

БРЭСТШЧЫНА

На варце здароўя

У Брэсце напярэдадні свята адбылася знакавая падзея: у дзіцячай абласной бальніцы пасля рэканструкцыі адкрыліся два аддзяленні — прыёмнае і траўматалага-артэпедычнае, а яшчэ харчаблок. На гэтыя мэты з абласнога бюджэту было выдаткавана каля двух мільёнаў рублёў.

— Магчыма, гэты аб'ект і не такі маштабны, але яго значнасць нельга прымяняць. Тое, што зрабілі сёння, — у першую чаргу для здароўя дзяцей. Гэта важная падзея ў жыцці вобласці і магчымых маленькіх пацыентаў, якія, на жаль, суды трапляюць, — адзначыў падчас адкрыцця намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкама Алег ВЯЛІЧКА.

Штогод пацыентамі абласной бальніцы становіцца 24 тысячы дзяцей. Рамонт зрабілі літаральна за год, і сёння гэтая ўстанова — аб'ект высокіх тэхналогій з каштоўным і эфектыўным абсталяваннем.

Між іншым, гэта яшчэ не ўсе падарункі рэгіёну: днямі ў Пінску пасля капрамонта адкрыўся гарадскі зал лёгкай атлетыкі. Работы доўжыліся каля аднаго з паловай года: на новыя заманілі дзверы, вокны, сантэхніку, адрамантавалі душавыя. З мясцовага бюджэту на рэканструкцыю будынка было накіравана каля 290 тысяч рублёў.

На Століншчыне ўрачыства адкрылі пасля рамонту аўтамабільную дарогу Мачуль — Цераблічы, а ў аграгарадку Каленкавічы Камянецкага раёна адбыўся запуск прыроднага газу. Дарэчы, Каленкавічы сталі 15-м газіфікаваным аграгарадком з 17 у Камянецкім раёне.

МІНШЧЫНА

Для пажылых і інвалідаў

У Нясвіжскім раёне 7 лістапада ўрачыста адкрылася аддзяленне кругласутачнага пражывання для пажылых людзей і інвалідаў. Гэты аб'ект размясціўся ў будынку былой сярэдняй школы ў вёсцы Лявонавічы. Папярэдне памяшканне было капітальна адрамантавана, заменены інжынерныя камунікацыі, уладкаваны медыцынскі кабінет, кухня, сталовая. Для абноўленай спартыўнай залы закуплены неабходны інвентар. Тут будуць займацца жыхары пансіяната. Плануецца таксама праводзіць розныя спаборніцтвы для сацыяльных работнікаў. Рэканструкцыю зрабілі за кошт сродкаў абласной інвестыцыйнай праграмы. Аддзяленне разлічана на 30 жыхароў, якіх будзе абслугоўваць персанал з 20 чалавек.

Кліенты змогуць тут не толькі адпачыць, падлячыцца, але і паўдзельнічаць у розных святах, мерапрыемствах, якія будуць ладзіць для іх супрацоўнікі ўстановы і валанцёры.

МІНСК

Атрымалі ключы...

7 лістапада ў Заводскім раёне Мінска ключы ад кватэр атрымалі больш за сто сем'яў.

Аднасекцыйны 16-павярховы дом па вуліцы Магнітнай, 30 з вялікім добраўпарадкаваным дваром, трохузроўневай аўтастаянкай на 80 машына-месцаў і закрытай веларпаркоўкай быў уведзены ААТ «МАПІД» датэрмінова.

Па рашэнні Мінгарвыканкама свае жыллёвыя ўмовы палепшылі сем'і 111 супрацоўнікаў розных падраздзяленняў ГУУС, у тым ліку 10 шматдзетных. Акрамя таго, 90 удзельнікаў долевага будаўніцтва скарысталіся дзяржаўна-прадпрыемчай у выглядзе субсідый на пагашэнне працэнтаў па крэдытах, а шматдзетная сем'я — на пагашэнне працэнтаў і асноўнага доўгу.

З нагоды наваселля ў жылой шматпавярхоўцы адбылося тэатралізаванае свята з уручэннем ключоў і розыгрышам прызоў. Дарэчы, мерапрыемства было прымеркавана адразу да дзвюх знакавых падзей: Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі і 80-годдзя стварэння Заводскага раёна сталіцы.

...і адкрылі праезд

Нагадаем, пуцэпавод на МКАД у Лошыцы асеў сёлета на пачатку жніўня. Прычынай паслужыла бэлья, якая не вытрымала нагрузкі ад праезду цяжкіх транспартных сродкаў.

Участак пад пуцэправодам на МКАД у Лошыцы ў напрамку Ігуменскага тракта і ў бок вуліцы Бабушкіна адкрыўся для руху транспарту 6 лістапада. Пра гэта паведаміў дырэктар ДП «Гардабуд» Аляксандр ЯРОШЫК:

— У планах на аддалены перспектывы — будаўніцтва на вуліцы Бабушкіна шасці палос з уладкаваннем разгонных і пашырэннем існуючых. Мяркуюцца, што тут з часам можа з'явіцца дадатковае скрыжаванне.

Адкрыццё руху на знешнім боку пуцэправода адбылося 20 кастрычніка, а 3 лістапада адкрылі рух на ўнутраным. Усяго пасля прасадкі аб'екта рэканструкцыя маставага збудавання доўжылася тры месяцы.

Вольга АНУФРЫЕВА, Ірына АСТАШКЕВІЧ, Нэлі ЗІГУЛЯ, Сяргей КУЛАКОЎ, Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, Маргарыта УШКЕВІЧ.

Фармальна месцам майго нараджэння лічыцца горад Вілейка, а па сутнасці — вёска Астравы. Там 85 гадоў жыў мой дзед Мікалай Антонавіч і 96 — бабуля Ганна Паўлаўна Мамаі (на здымку), помню я і прабабулю Агату Лях, якая пражыла 88... І наогул, калі нехта ў вёсцы не дажываў да 80, — усе казалі, што памёр малады. Мне цікавай была гісторыя Астравой, яе мінулае.

П А словах дзеда і яго суседзяў, на месцы цяперашняга аграгарадка Любань была вёска Юхавічы, за якой пачыналася пушча і паўз якую працякала невялічка рэчка Вужык. У гэтых малаўнітых мясцінах на пачатку пазамінулага стагоддзя вырашайў атабарыцца пан з-пад горада Любліна, але перш яму трэба было рассяліць вёску. Для гэтага пан Любанскі па добрай цане выкупляў у людзей зямлю ці прапаноўваў наўзамен сваю — у значна большым памеры. Да яе можна было браць лес... Яшчэ і на будаўніцтва.

Таму неўзабаве непадалёк ад будучага маёнтка з'явіліся невялікія вёскі Дзядычы, Буракі, Кульшыно, Навікі, Зімодры. У Астравы з Юхавічаў перасяліліся чатыры сям'і — Ляхі, Завадскія, Казановічы і Хадзінскія. З часам вёска, вядома ж, павялічылася. Перад вайной там было 23 сялібы, прычым з адборнага смалістага лесу, які пан перадаваў ва ўласнасць.

І вядома ж, будаваўся сам: на яго землях з'явіўся маёнтак і вялікі парк (ад іх, на жаль, мала што засталася), сістэма сажалак (рыбакі карыстаюцца і сёння), млын, заводы па перапрацоўцы малака, садавіны-агародніны, вытворчасці спірту (асобныя з пабудовы служача дагэтуль)... Там жа вырошчвалі коней, авечак, быў вялікі статак кароў. Людзі з суседніх вёсак хадзілі туды на работу. Мой дзед Мікола, напрыклад, да 1943 года працаваў на пчалыніку.

...Як жылі Астравы ў XIX стагоддзі, не было ў каго распытаць. Успаміны пачыналіся з першай сусветнай. Вёсцы тады пашчасціла: немцаў у ёй не было, а вось рускія кватаравалі. У майго прадзеда Паўла Васілевіча на пастой былі (і добра плацілі) тры афіцэры. Жыхары Астравой на тую вайну не трапілі. Дзедаў сусед Аляксандр Лях (сам казаў) купіў паперу, што хворы, і на ўсякі выпадак з'ехаў у Кіеў.

Са здзіўленнем я, помню, даведаўся, што на вайну хадзіў і мой дзед Мікалай, які не мог засекчы курыцу (гэта рабіла бабуля). А тут...

Паводле ўспамінаў, іх з суседам забралі чырвонаармейцы, разам з ішымі навабранцамі з Расіі і Украіны памарылі голадам на палігоне каля горада Дарагабужа, потым тых, хто выжыў (пачалася эпідэмія дызентэрыі) і меў боты, накіравалі на фронт. Адтуль дзед трапіў у палон, але аховы ў лагеры амаль не было, таму ён уцёк і з Баранавічаў пехам прыйшоў дамоў.

...«За польскім часам» Астравы жылі звычайным сялянскім жыццём: дзеці хадзілі ў беларускія школы ў вёсцы Журыхі, а пасля чацвёртага класа — у Любані, бацькі апрацоўвалі зямлю, трымалі скаціну. Лішкі прадукцыі кожны аўторак прадаваліся на кірмашы ў мястэчку Куранец, дзе жыло шмат яўрэяў, якія трымалі лаўкі, майстэрні, шынкі... Дзед любіў пасядзець там, пагаманіць з людзьмі. Бабуля ў гэты час, як казалі б зараз, займалася шопінгам. Потым забірала дзеда, і яны ехалі дамоў.

Надзейнай крыніцай даходаў быў лес. Кожную вясну ў вёсцы з'яўляўся купец на драўніну і ахвотныя прадавалі дрэвы. Людзі ў вёсцы жылі працавітыя, на святы збіраліся за адным сталом, шмат спявалі. Дзяўчат з Астравой ахвотна бралі замуж, у асобныя сем'і прымалі прымакоў. На сыноў бацькі

Год малой радзімы

ЖЫЛА-БЫЛА ВЁСКА

дзялілі сваю зямлю і лес. Каму даставалася мала, ехалі на заробкі. Сын майго прапрадзеда Васіля працаваў у Пецярбургу на Пуцілаўскім заводзе, браў удзел у Кастрычніцкім перавароце, за што потым атрымліваў вялікую пенсію...

За тым жа польскім часам у якасці ўлады ў вёсцы быў солтыс. Ён збіраў падаткі (невялікія, у залежнасці ад колькасці зямлі і лесу), сачыў за парадкам. Двойчы на год на роварах ці брычцы наязджалі паліцэйскія ў прыгожай форме (нават пальчаткі белыя)... Прымушалі бяліць сцены, рамантаваць платы і прыбіральні, правяралі, каб ніхто не вырошчваў тытунь, не гнаў гарэлку.

У верасні 1939 года ў Астравы прыйшла савецкая ўлада. Паводле ўспамінаў, чырвонаармейцы на дзівіцца не маглі на заможнасць сялян. Вяскоўцы таксама былі пад уражаннем — ад... нехлямяжасці салдат і афіцэраў.

Самае цяжкае жыццё пачалося з прыходам немцаў. У 1941—1942 гадах партызанскі рух у ваколіцах быў не вельмі актыўны. Нямецкія гарнізоны стаялі ў маёнтку Любань і вёсцы Іжа (летам 1944-га партызаны яе падпалілі, прычым пасля таго як адтуль выйшлі немцы. Яшчэ адну суседнюю вёску Журыхі спалілі ў пачатку вайны, каб там не размясціўся нямецкі гарнізон).

У пачатку вайны немцы дазвалялі за грошы забіраць ваеннапалонных. Іван Казановіч з Астравой выкупіў тады Івана Цвілікава, які ўсю вайну жыў у вёсцы, а пасля — у Любані.

Туды ж, у маёнтку, немцы прывезлі з Галандыі кіраўніка. Дзед (а ён на-ранейшаму працаваў на пчалыніку) пасябраваў з ім і стаў галоўным здабытчыкам дражджэй — яшчэ і для партызан. На завод пры маёнтку вяскоўцы вазілі лішкі малака. Наўзамен немцы давалі соль, мыла, запалкі.

Непадалёк была база партызанскай брыгады «За Савецкую Беларусь». Вяскоўцы пастаўлялі ў атрады ежу, шылі кажухі, вязелі рукавіцы.

Трэба адзначыць, што сваіх партызан людзі ведалі (там былі двое вяскоўцаў), аднак часам у вёску заходзілі і тыя, што рабавалі жыхароў. З хаты прадзеда, апроч іншага, неяк забралі... сярпы. Таму вяскоўцы больш каштоўныя рэчы сталі закопваць.

...Пасля Сталінграда і Курскай бітвы немцы змяніліся: сталі больш лютаваць. У Астравах жыў Пётра Лях, які разам з партызанамі хадзіў на заданні. Летам 1943-га група трапіла ў засаду. Пётру ўдалося ўцячы, але неўзабаве ў вёску прыехалі немцы, знайшлі ў хаце зброю... Пётру, яго шасцігадовага сына і жонку расстралялі.

У жніўні немцы ўсталявалі блакаду, куды трапілі і Астравы. Недалёкія ад іх вёскі Талуць і Сцябракі былі спалены.

Летам 1944-га немцаў прагналі, усталявалася савецкая ўлада, але спакой наступіў не хутка: амаль дзевяць гадоў у лесе хаваліся паліцаі. Спачатку яны досыць часта заходзілі ў вёску, нахабна бралі ежу і адзенне, аднойчы ледзь не расстралялі дзеда (не любілі «леснікоў»), аднак бабуля яго неяк адмаліла.

У 1948 годзе ў Астравах зрабілі калгас. Землі абагулілі, забралі коней з усім рыштункам. У сялян засталіся толькі прысядзібныя ўчасткі. Жыць стала куды цяжэй. І выехаць людзі не маглі, бо ім не давалі пашпарты. Выручала тое, што ў іх былі вялікія сады (Хрушчоўскі падатак на іх ішоў да вёскі доўга, а калі дайшоў, быў хутка адменены). Садавіну здавалі на вінзавод, трохі збожжа на працадні даваў калгас. Грошы плацілі толькі за здадзенае малака.

Сям'я дзеда жыла лятчэй, бо леснікі атрымлівалі зарплату, ім выдавалі муку і надзелы на лясных сенажацях. Млаоты сена, можна было трымаць каня, гадаваць цяляў. Да таго ж мае бацька і дзядзька (брат маці) штогод збіралі шмат баравікоў. Бабуля сушыла іх у печы, а зімой здавала нарыхтоўшчыкам. Добрую капейку дзед выручаў і за мёд са свайго пчалыніка.

У той час хаты абаграваліся дрывамі, так што лесніка, які іх адпускаў, усе стараліся пачаставаць. Пасля гэтага дзед часта засынаў на возе, і тады кабылка сама прывозіла яго дахаты, падавала голас, клічучы бабулю. Тая вяла дзеда ў хату...

Менавіта яму я абавязаны тым, што на зямлі ўмею рабіць усё.

Зрэдку дзед ездзіў у камандзіроўкі. Аднойчы з тыдзень быў у Валожынскім раёне. На змену яму прыехаў другі ляснік з Любані, якому жонка загадала звесці з дому шкадлівага ката. Ляснік прывёз яго ў Валожын, а выпусціць пашкадаваў — папрасіў аб гэтым дзеда. Той згадзіўся, але ж выпусціў небараку вёрстаў за колькі ад дома. Такім чынам за паўдня кот «прайшоў» 60 вёрстаў і жыў пасля як сапраўдна знакамітасць.

У 1959-м дзеду споўнілася 60 гадоў, мог бы ісці на пенсію, але не хапала стажу (праца пры іншых уладах у яго не ўлічвалася). Прыйшлося працаваць да 70... Яшчэ і дома, бо да смерці дзед трымаў досыць вялікую гаспадарку.

...Сёння ў Астравах стаіць 16 хат. У нейкія з іх летам прыязджаюць нашчадкі, у нейкія — дачнікі. Зімой там ніхто не жыве. На вёску наступае лес. Пры цяперашняй тэхніцы там можна было стварыць фермерскую гаспадарку ці аграгарадзібу, але ахвотных пакуль няма.

Уладзімір Альфер,

г. Вілейка.

ОАО «Акционерный Сберегательный банк «Беларусбанк» 220089, г. Минск, пр-т Дзержинский, 18

ОАО «АСБ Беларусбанк» информирует, что с 8 ноября 2018 года вводятся новые срочные банковские вклады в белорусских рублях.

Срочные отзывные банковские вклады в белорусских рублях «Урожайный Отзывный» и «Урожайный Отзывный On-line»:

- срок хранения – 3 и 6 месяцев;
- высокая процентная ставка;
- ежемесячная капитализация процентов;
- возможность пополнения до дня наступления последнего месяца хранения;
- расходные операции – в пределах остатка капитализированных и невостребованных процентов;
- открытие и управление вкладом «Урожайный Отзывный On-line», не посещая структурные подразделения банка.

Размер процентных ставок:

- по срочному отзывному банковскому вкладу «Урожайный Отзывный»:

- со сроком хранения 3 месяца – **7,8 %** годовых (СКО НБРБ* минус 3,7 процентного пункта) – переменная процентная ставка;
- со сроком хранения 6 месяцев – **8 %** годовых (СКО НБРБ минус 3,5 процентного пункта) – переменная процентная ставка.

- по срочному отзывному банковскому вкладу «Урожайный Отзывный On-line»:

- со сроком хранения 3 месяца – **7,9 %** годовых (СКО НБРБ минус 3,6 процентного пункта) – переменная процентная ставка;
- со сроком хранения 6 месяцев – **8,05 %** годовых (СКО НБРБ минус 3,45 процентного пункта) – переменная процентная ставка.

Срочные безотзывные банковские вклады в белорусских рублях «Урожайный Безотзывный» и «Урожайный Безотзывный On-line»:

- срок хранения – 13 месяцев;
- высокая процентная ставка;
- ежемесячная капитализация процентов;
- расходные операции – в пределах остатка капитализированных и невостребованных процентов;
- открытие и управление вкладом «Урожайный Безотзывный On-line», не посещая структурные подразделения банка.

Размер процентных ставок:

- по срочному безотзывному банковскому вкладу «Урожайный Безотзывный» – **12 %** годовых (СКО НБРБ плюс 0,5 процентного пункта) – переменная процентная ставка;
- по срочному безотзывному банковскому вкладу «Урожайный Безотзывный On-line» – **12,5 %** годовых (СКО НБРБ плюс 1 процентный пункт) – переменная процентная ставка.

Срочный безотзывный банковский вклад в белорусских рублях «Удобный Безотзывный On-line»:

- срок хранения – 230 дней;
- возможность пополнения в течение первых 30 дней хранения;
- расходные операции – в пределах остатка капитализированных и невостребованных процентов;
- капитализация ежемесячная и в день возврата депозита;
- открытие и управление вкладом, не посещая структурные подразделения банка.

Размер процентной ставки:

- по срочному безотзывному банковскому вкладу «Удобный Безотзывный On-line» – **10,35 %** годовых (СКО НБРБ минус 1,15 процентного пункта) – переменная процентная ставка.

Текст публичной оферты по депозитам «Удобный Безотзывный On-line», «Урожайный Отзывный On-line», «Урожайный Безотзывный On-line», открываемым с 08.11.2018, размещен на официальном сайте Вкладополучателя в сети Интернет (www.belarusbank.by).

*СКО НБРБ – ставка кредита overnight Национального банка Республики Беларусь (базовый показатель).

Подробности по телефону 147, на корпоративном сайте www.belarusbank.by и в отделениях «Беларусбанка»

Сохранность и возврат вкладов гарантируется в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь. Лицензия на осуществление банковской деятельности № 1 от 24.05.2013, выданная Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100325912.

Переменная годовая процентная ставка изменяется в случае изменения базового показателя со следующего дня после его изменения.

Уражанні

Прыцягненне зямлі

Сто гадоў таму ў вёсцы Карбаўское, што на Бярэзіншчыне, было пяць двароў і 40 жыхароў. Цяпер іх, дарэчы, таксама... пяць. Тут ніколі не было крамы, школы, пошты, ніколі не ладзілася ніякіх канцэртаў. Але аднойчы...

На дзень вёскі ў Карбаўское гасцей прыехала шмат.

Вядучая свята найперш прапанавала ўшанаваць памяць ганаровага земляка, кавалера Георгіеўскага крыжа Фёдара Мікітавіча Несцяровіча, усіх загінулых у час вайны і памёрлых вяскоўцаў. Потым даніну павагі аддалі жывым. Ураджэнец гэтай вёскі Уладзімір Паўлавіч Несцяровіч у свой час скончыў Мінскае мастацкае вучылішча імя А. К. Глебава і факультэт журналістыкі БДУ, ён — аўтар зборнікаў прозы і паэзіі, а так-

сама — мастацкіх палотнаў, якія, без перабольшання, упрыгожылі гэта мерапрыемства.

Прысутнічала на ім і 86-гадовая Соф'я Максімаўна Несцяровіч, якую ў гады вайны па даносе здрадніка ледзьве не расстралялі і якая потым, у мірныя гады, выгадвала чацвярых дзяцей. «Такога свята, — казала жанчына, — я за ўсё жыццё не бачыла! Амаль што ў скокі не пайшла...» Што, між іншым, не дзіва, бо іграў для прысутных вядомы гарманіст Міхаіл Папруга.

Не староннім чалавекам адчуваў сябе тут і галоўны інжынер Пагосцкага свінакомплексу Анатоль Уладзіміравіч Несцяровіч (гэта прозвішча тут вельмі папулярнае) — чалавек адметны сваёй дабырнёй, увагай да людзей. Некалі яго маці Ганна Сяргееўна па пуцёўцы кам-

самола паехала на асваенне цаліны, пражыла там 22 гады, а пасля вярнулася ў родны кут, з усіх бакоў акальчаваны лесам...

А самую малодшую жыхарку вёскі Карбаўское Ганну Іванаўну Навуменку сяльчане завуць Аняй Лізаветцінай. У свой час яны з мужам пакінулі кватэру ў Мінску, узялі зямлі, трымалі вельмі моцную гаспадарку...

Што заўжды яднала вяскоўцаў, дык гэта бязмерная любоў да свайго малой радзімы. І проста цудоўна, што вялікае свята, якое наладзілі для ўсіх дырэктар Любушанскага СДК Таццяна Фёдараўна Несцяровіч і дырэктар аўтаклуба Любоў Дзмітрыеўна Пінчук, адбылося і тут.

Ніна Бурко,

г. Берасіно.

КУР'ЕР ПРывОЗІЦЬ ПАЗІТ'Ы

...Сіні фургон Renault Dokker тарморзіц каля аддзялення «Бізнес-пошта» на сталічнай вуліцы Маякоўскага. З кабіны выходзіць усмешлівы малады кур'ер Іван КАРПОВІЧ. «Пачакайце крыху, зараз аднясу пасылкі», — кажа ён, адчыняючы дзверцы фургона і пачынаючы насіць адзін за адным пакункі ў аддзяленне. Іх набіралася гэтым разам каля дзясятка.

Графік работы ў паштовага кур'ера вельмі шчыльны. Таму стараемся не затрымліваць Івана Карповіча больш чым на 15 хвілін. Усё-такі экспрэс-дастаўка дакументаў і тавараў павінна быць тэрміновай.

— Я працую паштовым кур'ерам ужо амаль паўтара года. Да таго быў простым кіроўцам. Мне вельмі падабаецца пастаянна знаходзіцца ў руху, гутарыць з кліентам, гэта прыносіць мне пазітыў, добры настрой. Кожны дзень мяне чакае нешта новае. Мне б не падабаўся рытм работы на штат «прыйшоў на завод — адпрацаваў змену ля станка — і сышоў дадому пасля гудка».

З нядаўніх часоў колькасць заказаў у кур'ераў павялічылася. «Белпошта» запусціла паслугу «Лёгка шопінг». Што гэта такое? Калі вы набылі тавар у магазіне, то паштовы фургон прывязе яго вам дадому.

Але калі вы хочаце адправіць пакупку родным і блізім у іншы населены пункт, скажам, напярэдадні свята, — праблем тут таксама няма. Праўда, пра гэта неабходна загадзя пачынаецца ад 5 рублёў, а вось за прывоз у іншы населены пункт са сталіцы — ад 10 рублёў.

— **Апішыце свой працоўны дзень.**

— Ён пачынаецца а 8-й раніцы. Пасля таго як я з'явіўся на рабоче, абавязкова праходжу медыцынскі агляд. Аўтамабіль аглядаюць механікі. Потым я адпраўляюся да кліентаў па загадзя

спланаваным маршруце. У іх лік уваходзяць буйныя фірмы, прадпрыемствы, арганізацыі, інтэрнэт-крамы. Напрыклад, па Мінску ёсць фармат адпраўленняў унутранай паскоранай пошты з дастаўкай «у дзень прыёму». Я іх забіраю ў кліента і на працягу 3—4 гадзін дастаўляю атрымальніку.

Напрыклад, сёння я прывёз пошту з суда і з адной фірмы. Далей я паеду ў іншыя бізнес-пошты, якія таксама трэба абслугоўваць. За гэты час тут пасылкі апрацоўваюць, я іх забяру, і яны паедуць далей па маршруце па месцы свайго прызначэння. Адзінае «але» — мой маршрут пракладзены толькі па Мінску. Але мае калегі ездзяць па ўсёй Беларусі.

— **Цікавы ў Вас аўтамабіль. Ён здаецца маленькім, але вельмі ўмяшчальным.**

— Так, лічыцца, што гэты «француз» найбольш прыстасаваны пад паштовыя фургоны. Ён маленькі, камфортны, вёрткі. На ім вельмі зручна прабірацца цераз унутрыквартальныя запаркаваныя праезды. І, як бачыце, тут могуць змясціцца некалькі дзясяткаў паштовых адпраўленняў. Было б толькі куды везці!

— **Ці наклала праца кур'ера на вас адбітак?**

— Я стаў дабрэйшы да людзей. Паколькі работа на сто працэнтаў звязана з імі, то становіцца больш гаваркі.

Штодня я праязджаю па Мінску ад 100 да 150 кіламетраў. Мой маршрут абслугоўвае больш фірмы, якія па суботах і нядзелях не працуюць. Нягледзячы на электронны дакументаабарот, аб'ём пісьмовай карэспандэнцыі не змяншаецца. І нават падаецца, што крыху прырастае.

— **Ці ёсць у вас найбольш загрузаныя гадзіны?**

— З 14 да 18 вечара. Пасля абеду збіраецца ўся патрэбная карэспандэнцыя, якую офісныя супрацоўнікі нарыхтавалі ў першай палове дня. Да таго ж і становіцца на дарогах таксама ўскладняецца: усе едуць дадому з работы! Але праблемны ў нас толькі адзін дзень — пятніца пасля абеду ў цёплую пару года, калі з горада народ масава выбіраецца на дачы.

Мне вельмі спадабалася працаваць напрыканцы снежня, развозіць навагоднія падарункі. Дзеці сустракаюць кур'ераў, разказваюць ім вершы. Гэта так прыемна! І разумееш, што такой, здавалася б, неаўважнай працай ты прыносіш людзям радасць.

Аўтамабільная тэма не пакідае Івана Карповіча і ў вольны час. Ён любіць працаваць з рарытэтнымі экзэмплярамі. Нядаўна з сябрам аднавіў «Масквіч-407». А яшчэ раней яму ўдалося вярнуць да жыцця 60-гадовага матацыкл «Дняпро».

Валяр'ян ШКЛЕННІК.

Прэзентавана марка да 100-годдзя камсамола

Урачыстае гашэнне паштовага праекта, прысвечанага 100-годдзю Усесаюзнага ленінскага камуністычнага саюза моладзі, адбылося ў Нацыянальным гістарычным музеі.

Першы намеснік міністра сувязі і інфарматызацыі Дзмітрый ШАДКО.

Мастацкай асновай маркі стала рэпрадукцыя карціны беларускага мастака Віктара Пратасені «Партрэт студэнткі», створанай у 1971 годзе. Дызайн маркі распрацавала Алена Мядзведзь, намінал «А» адпавядае тарыфу на перасылку простага ліста ў межах краіны. Марка аддрукавана тыражом у 48 тысяч экзэмпляраў.

На канверце змешчана выява карціны Паўла Гаўрыленкі «На рыштаваннях». Праект падрыхтаваны ў супрацоўніцтве з Нацыянальным мастацкім музеем, дзе адкрылася прысвечаная 100-годдзю ВЛКСМ выстаўка «Юнацтва камсамольскае».

— Стагоддзе ўтварэння камсамола — знакавая падзея, — зазначыў міністр адукацыі Ігар КАРПЕНКА. — Многія пакаленні беларусаў прайшлі праз яго лёсавызначальную школу, якая выхавала выдатныя якасці моладзі тых часоў: любоў да Радзімы, веру ў перамогу добра і справядлівасці, калектывізм і паразуменне, інтэрнацыянальную салідарнасць. Мы ганарымся выдатнымі дасягненнямі камсамольцаў і ніколі не забывалі аб іх рэвалюцыйным, баявым і працоўным подзвігу. Адкрыццё тэматычнай выстаўкі і гашэнне паштовай маркі яшчэ раз пацвярджаюць гэта.

Віншаванне ад Дзеда Мароза заказвалі?

«Белпошта» пачала прымаць заказы на традыцыйную навагоднюю паслугу «Віншаванне Дзеда Мароза».

— Новы год — час цудаў і сюрпрызаў. У стварэнні казачнай атмасферы актыўна ўдзельнічае і наша прадпрыемства. З 1 лістапада мы традыцыйна прымаем заказы на паслугу «Віншаванне Дзеда Мароза», — расказала прэс-сакратар РУП «Белпошта» Алена АРЛОВА. — Аформіць і атрымаць святуючыю псылку могуць не толькі беларусы, але і жыхары краін СНД і далёкага замежжа.

У «ліст ад Дзеда Мароза» ўваходзяць паштоўка з віншаваннем, навагодняя гірлянда, ёлачныя цацкі, казачныя маскі і вітражныя наклейкі. Па Беларусі паштовае адпраўленне каштуе 8,5 рубля, за межы краіны — 20. «Падарунак ад Дзеда Мароза» ўключае ў сябе ліст і мяккую цацку. Абыдзецца ён у 23 рублі, калі падарунак трэба даставіць па Беларусі, і ў 35 — калі за мяжу.

Усе псылкі прыбудуць да сваіх адрасатаў напярэдадні Новага года. Калі вы хочаце адправіць такое віншаванне ў краіны замежжа, паспешайцеся: заяўкі прымаюцца да 1 снежня. Заказы па Беларусі апрацоўваюцца да 23 снежня.

Фота: Таццяна ТКАЧОВАЙ

Факт

ЗША запусцілі працэс выхаду з Сусветнага паштовага саюза

Дзяржаўны дэпартамент Злучаных Штатаў накіраваў у штаб-кватэру Сусветнага паштовага саюза ліст аб дэмансацыі. Адміністрацыя Дональда Трампа незадаволена тым, што дастаўка пакета з Кітая ў ЗША абыходзіцца танней, чым унутры гэтай краіны.

«Гэта абцяжарвае амерыканскую паштовую сістэму, якой прыходзіцца ўстанаўліваць больш высокія тарыфы для амерыканскіх кампаній для перакрывавага субсідавання, а гэта, у сваю чаргу, азначае страту рабочых

месцаў», — зазначыў высокапастаўлены прадстаўнік адміністрацыі Дональда Трампа.

Цяпер Злучаныя Штаты будуць самастойна ўстанаўліваць тарыфы на перасылку пакетаў вагой да двух кілаграмаў, каб выправіць сур'ёзны эканамічны перакос.

Зрэшты, працэс выхаду зойме каля года. А ў гэты час ЗША будуць весці перагаворы аб змене тарыфаў на ўзроўні Сусветнага паштовага саюза. Па словах прэс-сакратара Белага дома Сары Сандэрс, калі саюз перагледзіць тарыфы, то ЗША адклічуць ліст аб дэмансацыі.

Увага!

Адкрыта падпіска на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі на 1 паўгоддзе 2019 года

ДЛЯ ФІЗИЧНЫХ І ЮРЫДЫЧНЫХ АСОБ

АФАРМЛЯЙЦЕ:

- ✓ праз сістэму «Інтэрнэт-падпіска» на сайце www.belpost.by
- ✓ у аддзяленнях паштовай сувязі
- ✓ праз плацежна-даведачныя тэрміналы
- ✓ у офісе, выклікаўшы паштовага кур'ера
- ✓ дома, запраіўшы пашталёна
- ✓ па факсе (для юрыдычных асоб)

Падпіска на ўсе беларускія друкаваныя сродкі масавай інфармацыі і замежныя друкаваныя выданні

Падпісвайцеся на любімыя выданні

Падрабязную інфармацыю вы можаце атрымаць у любым аддзяленні паштовай сувязі ці па тэлефонах у г. Мінску:

222-72-17, 293-55-95, 327-20-31

АТРЫМЛІВАЙЦЕ:

- ✓ па вызначаным адрасе праз абавязковую паштовую сэрвіс
- ✓ у аб'ектах паштовай сувязі праз абавязковую сэрвіс або «Да залатрабавання»
- ✓ з рук у рукі (дастаўка да кватэры)

Афармляючы падпіску на абавязковую сэрвіс або «Да залатрабавання», дзве сідка за дастаўку выдання

Брэскі філіял (8-0162) 57-42-08
Віцебскі філіял (8-0212) 61-41-08
Гомельскі філіял (8-0232) 79-68-17
Гродзенскі філіял (8-0152) 95-35-54
Мінскі філіял (8-0172) 44-65-95
Магілёўскі філіял (8-0222) 31-08-08

Call-цэнтр 154

www.belpost.by
shop.belpost.by

БЕЛПОШТА

Білетная праграма

Прэзентацыя талісмана Еўрапейскіх гульняў будзе прымеркавана да старту продажу білетаў на спаборніцтвы, які пачнецца 1 снежня на сайце www.minsk2019.ticketpro.by. Такім чынам, не толькі беларусы, але і жыхары іншых краін змогуць купіць білеты самастойна, за выключэннем Расіі, дзе эксклюзіўныя правы на продаж выкупіў адзін з лідзіруючых білетных апэратараў суседзяў — кампанія ronomin.ru.

Таксама ўжо існуюць дамоўленасці па продажах білетаў на іншых тэрыторыях — гэта Іспанія, Францыя, Германія, Швецыя, Данія, Нарвегія, Фінляндыя, Літва, Латвія, Эстонія і Кітай.

Акрамя гэтага, білеты на II Еўрапейскія гульні можна будзе набыць у складзе турыстычных пакетаў у афіцыйнага тураператара кампаніі «Цэнтркурорт» і афіцыйнага турыстычнага агента кампаніі «Вакол света».

Начальнік упраўлення па маркетынгу, камерцыйных пытаннях і рэкламе фонду «Дырэкцыя II Еўрапейскіх гульняў 2019 года» Максім КАШКАЛДА паведаміў, што агульная колькасць пасадачных месцаў на трыбунах падчас Гульняў складзе 375 тысяч адзінак з магчымасцю павелічэння іх да 535 тысяч у залежнасці ад попыту і папулярнасці віду спорту. «Нягледзячы на тое, што старт продажу білетаў запланаваны на 1 снежня, перадаказ білетаў ад турыстычных апэратараў, нацыянальных алімпійскіх камітэтаў, партнёраў і спонсараў складае ўжо каля 46,5 тысячы білетаў, гэта прыкладна 12,5% ад агульнай колькасці, што надзвычайна», — адзначае Максім Кашкалда.

Дадаткова будзе распрацавана віп-праграма гасціннасці, дзе акрамя білета глядач зможа набыць і доступ у віп-зону.

Прадаж білетаў будзе ажыццяўляцца ў тры этапы. Першы стартуе 1 снежня, арыенціравана ў продаж паступіць 10% білетаў, дарэчы, гэта будзе найлепшыя месцы. Другі этап стартуе ў пачатку сакавіка, а трэці — у канцы мая 2019 года. Каля 20% ад усёй білетнай квоты плануецца рэалізаваць замежным грамадзянам.

«Білетная палітыка была распрацавана з улікам розных эканамічных магчымасцяў кожнага глядача, а таксама абпіраючыся на тыя дамоўленасці, якія пазначаны ў кантракце з Еўрапейскімі алімпійскімі камітэтамі», — расказвае Максім Кашкалда. — Для фарміравання цэнавай палітыкі былі ўзятыя за аснову галоўныя фактары, якія ўплываюць на наведванне глядачом спаборніцтваў. Гэта ў першую чаргу папулярнасць віду спорту, яго ўзровень відовішчнасці, месцазнаходжанне і ўмяшчальнасць спартыўнага аб'екта, дзень і час правядзення мерапрыемства». Самы даступны білет будзе каштаваць 5 рублёў, па такой цане можна будзе схадзіць, напрыклад, на турнір па бадмінтоне. Самы дарагі — 50 рублёў. Цэны білетаў на цырымоніі адкрыцця і закрыцця будуць абвешчаны ў прэсе ў найбліжэйшы час.

Начальнік упраўлення па маркетынгу таксама адзначыў, што дырэкцыя ахопіць патрэбы людзей з абмежаванымі магчымасцямі, для іх арганізаваны спецыяльныя выдзеленыя месцы і безбар'ерны доступ. Білеты для людзей з дадатковымі патрэбамі можна будзе атрымаць бясплатна ў галоўным білетным цэнтры, папярэдне даслаўшы заяўку на сайт.

Дзеці да сямі гадоў уключна змогуць наведаць мерапрыемствы Еўрапейскіх гульняў бясплатна ў суправаджэнні дарослага, але без дадатковага месца.

Як і паведамлялася раней, замежнікі, якія маюць білеты на спаборніцтвы II Еўрапейскіх гульняў, змогуць наведаць Беларусь без візы. «Гэта распаўсюджваецца на перыяд з 10 чэрвеня па 10 ліпеня 2019 года, замежнікі з білетам змогуць перасякаць любую мяжу Беларусі», — заўважае Максім Кашкалда.

Агульная колькасць спартыўных сесій, на якія будуць прадавацца білеты, складае 111, самы насычаны дзень на Гульнях адбудзецца 25 чэрвеня. Па загадзя заказаных білетах арганізатары чакаюць павышаную цікавасць да баскетбола 3х3 і пляжнага футбола, ну і, вядома, асаблівым ажыятажам будуць карыстацца цырымоніі адкрыцця і закрыцця Гульняў. «Гэта шоу сусветнага маштабу, глядачы ўбачаць велізарную колькасць яркіх элементаў з выкарыстаннем перадавых тэхналогій і спецэфектаў, а таксама зорак сусветнай сцэны», — расказвае Максім Кашкалда. — Гэта ўнікальнае шоу, якое будзе праходзіць адзін раз у жыцці».

Хто стаў валанцёрам

Зараз завяршаецца працэс адбору валанцёраў, у лістападзе будуць праходзіць апошнія інтэрв'ю. На дадзены момант у сістэме рэгістрацыі зафіксавана больш за 12 тысяч заявак, іх колькасць павялічваецца велізарнымі тэмпамі штодня. «З 1 лістапада пачаў працаваць валанцёрскі партал, дзе можна прайсці рэгістрацыю і ўвесь шлях да акрэдытацыі», — расказвае начальнік упраўлення па рабоце з валанцёрамі фонду «Дырэкцыя II Еўрапейскіх гульняў 2019 года» Надзея АНІСАВЕЦ. — Хутка туды будзе загрузаны тэст па замежнай мове, і ў пачатку снежня валанцёры будуць атрымліваць радасныя навіны, гэта значыць прызначэнні на пазіцыі. У снежні пачнецца актыўная фаза трэнінгаў, валанцёры павінны будуць прайсці тры блокі навучання, гэта агульныя трэнінгі, функцыянальныя і аб'ектавыя, калі ўжо непасрэдна перад пачаткам Гульняў усе прыйдуць на аб'екты і будуць знаёміцца з камандай».

Цікава, што з 12 тысяч валанцёраў пераважная большасць — гэта дзяўчаты — 77%, 23% — мужчыны. Самае распаўсюджанае імя сярод мужчын — Аляксандр, сярод жанчын — Анастасія. Узрост самага дарослага валанцёра — 75 гадоў. Сярод ахвотных дапамагчы ў арганізацыі і правядзенні Гульняў — вопытныя інжынеры, журналісты, фатографы, урачы. Гэта дае зразумець, што найбуйнейшая падзея не пакідае аб'якавым нікога.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.

Навігатар

МІКРАЧЫПЫ: СУЧАСНАСЦЬ ЦІ БУДУЧЫНЯ?

Тысячы шведаў ужо ўжываюць іх сабе пад скуру

Тэхналогія становяцца ўсё бліжэй і бліжэй да цела чалавека, ад тэлефонаў у нашых кішэнях да разумных гадзіннікаў у нашых запясцях. І вось, некаторыя людзі адкрываюць ім доступ пад скуру. У Швецыі, у краіне, вядомай тэхналагічным прагрэсам, тысячы людзей ужываюць сабе мікрачыпы ў далоні. Гэтыя прылады спраектаваны так, каб паскорыць паўсядзённую руціну і зрабіць жыццё больш зручным.

З дапамогай электронікі ў цэле будзе прасцей трапляць у дамы, офісы і іншыя памяшканні. Іх таксама можна выкарыстоўваць для захоўвання важных кантактаў на выпадак надзвычайнай сітуацыі, профіляў у сацыяльных сетках і электронных білетаў на мерапрыемствы і чыгуначныя цягнікі ў межах Швецыі. Прыхільнікі маленькіх чыпаў кажуць, што яны бяспечныя і ў значнай ступені абаронены ад узлому, але адзін з навукоўцаў выказаў сваю асцярогу на тэму прыватнасці ў дачыненні да асабістых даных пра здароўе, якія могуць захоўвацца на такіх прыладах.

Гэтыя чыпы памерам з рысавае зерне звычайна ўстаўляюцца ў скуру крыві вышэй вялікага пальца кожнага карыстальніка з дапамогай шпрыца, падобнага на звычайны шпрыц для вакцынацыі. Працэдура каштуе каля 180 долараў ЗША. Так шмат шведаў ужо заняло чаргу на атрыманне мікрачыпаў, што галоўная кампанія, якая займаецца чыпаваннем краіны, адзначае, што не спраўляецца з колькасцю запяўтаў.

Больш за 4000 шведаў ужо прынялі гэтую тэхналогію, і на рынку зацараваў адзін лідар — кампанія Biohax International. Фірма была заснавана пяць гадоў таму Ёванам Остэрлюндам (на фота), былым прафесійным спецыялістам па пірсінгу цела. Працуючы над гэтым праектам без выхадных на працягу апошніх двух гадоў, у цяперашні час ён распаўсюджае навукавыя матэрыялы, каб наймаць шведскіх урачоў і медсясцёр, якія маглі б разгрузіць яго час. «Мець розныя каркі і токены, якія пацвярджаюць вашу асобу перад самымі рознымі сістэмамі, проста не мае сэнсу», — кажа ён. — Выкарыстанне мікрасхем можа азначаць істотнае спрашчэнне існавання чалавека ў ўсім гэтым пераплеценым асяроддзі».

Многія першыя прыхільнікі прымянення чыпаў вый-

шлі з квітнеючай стартап-сцэны Стакгольма. Эрык Фрыск, 30-гадовы вэб-працоўшчык і дызайнер, кажа, што зацікавіўся тэхналогіяй адразу, як толькі кантактаў на выпадак надзвычайнай сітуацыі, профіляў у сацыяльных сетках і электронных білетаў на мерапрыемствы і чыгуначныя цягнікі ў межах Швецыі. Прыхільнікі маленькіх чыпаў кажуць, што яны бяспечныя і ў значнай ступені абаронены ад узлому, але адзін з навукоўцаў выказаў сваю асцярогу на тэму прыватнасці ў дачыненні да асабістых даных пра здароўе, якія могуць захоўвацца на такіх прыладах.

«Гэты чып, па сутнасці, вырашае мае праблемы», —

біраць папулярнасць у Швецыі. Па-першае, у краіне ёсць доўгая гісторыя прыняцця новых тэхналогій задоўга да многіх іншых і хуткага пераходу да таго, што можа стаць грамадствам, якое не выкарыстоўвае наўныя грошы зусім.

У 1990-х гадах урад Швецыі інвеставаў у аказанне хуткіх інтэрнэт-паслуг для сваіх грамадзян і даваў падатковыя льготы кампаніям, якія забяспечвалі сваіх работнікаў хатнімі камп'ютарамі. Добра знаёмыя многім Skype і Spotify маюць шведскія карані. «Чым больш вы чуеце пра тэхналогію, тым больш вы даведаецеся аб тэхналогіях, тым менш вы іх асцярагаецеся», — кажа Остэрлюнд.

Толькі адзін з чатырох чалавек, якія жывуць у Швецыі, выкарыстоўвае наўныя грошы хоць бы раз на тыдзень. І па даных цэнтральнага банка краіны — Riksbank, — доля гандлёвых аперацый з наўнымі знізілася з 40% у 2010 годзе да 15% сёння.

Другая тэорыя Остэрлюнда заключаецца ў тым, што шведы менш занепакоеныя прыватнасцю даных, чым людзі ў іншых краінах, дзякуючы высокаму даверу да шведскіх кампаній, банкаў, буйных арганізацый і дзяржаўных устаноў. Шведы прывыклі дзяліцца асабістай інфармацыяй з многімі анлайн-рытэйлерамі і адміністрацыйнымі органамі, якія патрабуюць нумары сацыяльнага страхавання. Нумары мабільных тэлефонаў шырока даступныя ў анлайн-базах, людзі лёгка могуць даведацца зарплату іншых людзей, запытаўшы ў падатковай даныя.

Остэрлюнд адзначае, што персанальныя мікрачыпы значна цяжэй узламаць, чым многія іншыя крыніцы даных: «Усё можна ўзламаць. Але паколькі гэта мікрачып, з ім гэта будзе вельмі цяжка зрабіць, бо ён знаходзіцца ўнутры вас». Ёсць некалькі гучных крытыкаў шведскага трэнду мікрачыпавання і практычна ніякага рэгулявання з боку дзяржавы.

Аднак Бен Лібертан, англійскі навуковец, які жыве ў паўднёвай Швецыі, лічыць, што трэба пільна сачыць за тым, як будуць разгортвацца падзеі: «Тое, што адбываецца»

ца ў дадзены момант, адносна бяспечна. Але калі чыпы будуць выкарыстоўвацца паўсюдна, кожны раз, калі вы хочаце нешта зрабіць і замест карткі выкарыстоўваеце чып, будзе вельмі і вельмі проста атрымаць вашу персанальную інфармацыю». Лібертан, прафесійны мікрабіёлаг, які працуе ў галіне навуковай камунікацыі, кажа, што адной з галоўных праблем з'яўляецца тое, як можна выкарыстоўваць чыпы для абмену данымі аб нашым фізічным здароўі і фізічных функцыях. «Паколькі ён імплантаваны ў ваша цела, чым больш звязанай са здароўем інфармацыі выкарыстоўваецца, тым перадаецца праз чып, тым больш асяццарог выклікае неабходнасць абараняць гэты дадатковы пласт прыватных даных», — кажа ён.

Нягледзячы на гэтую асцярогу, тэндэнцыя, падобная на тую, і не думае ісці на спад. У гэтым месяцы адзін з каворкінгаў (калектыўных офісаў) у Стакгольме праводзіць буйную імплантатцыйную вечарыну, на якой тэхналагічны стартап DSruptive аб'явае паказаць «новае пакаленне імплантатаў карыстальніка ўзроўню». Прылада будзе ўключаць 2 Кб памяці — у два разы больш, чым у папярэдніх імплантатаў — шэраг новых функцый і святлодыёднае святло, прызначанае для паляпшэння прыватнай інфармацыі. Лямпачкі будуць міргаць, калі хтосьці паспрабуе прачытаць або атрымаць доступ да імплантата.

Остэрлюнд кажа, што больш жорсткія правілы абароны даных, якія ўступілі ў сілу ва ўсім Еўрапейскім саюзе ў пачатку гэтага года, GDPR, таксама могуць паскорыць распаўсюджванне мікрачыпаў. «Гэта самы сур'ёзны набор законаў, якія абараняюць індывідуальную цэласнасць даных», — кажа ён пра GDPR. Але гэты від рэгулявання не існуе на глабальным узроўні, што можа запаволіць распаўсюджванне тэндэнцыі ў іншых месцах. «Я не ўяўляю, што асцярога частка свету прыме GDPR у найбліжэйшы час. Але ўся Еўропа — я маю на ўвазе адзін кантынент — гэта ўжо добры пачатак», — адзначае ён.

Падрыхтаваў Іван КУПАРВАС.

НА АПОШНІМ ДЫХАННІ

Два конкурсы «Лістапада» ўжо падвялі вынікі, усе пераможцы стануць вядомыя заўтра

Услед за Конкурсам нацыянальных кінашкол, у якім галоўны прыз атрымала карціна «Той жа ж боль» Польскай нацыянальнай школы кіно, тэлебачання і тэатра ў Лодзі, пераможцаў назвала журы конкурсу фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі «Лістападзік». Цырымонія закрыцця апошняга з абвешчаннем найлепшых і дэманстрацыяй бразільскай стужкі «Ціта і птушкі» адбылася ў кінатэатры «Піянер» учора. Тым часам на пляцоўках кінафестывалю завяршаюцца конкурсныя паказы і ўсё пакрысе падыходзіць да лагічнага завяршэння — заўтра на цырымоніі закрыцця «Лістапада» ў кінатэатры «Масква» будуць названыя ўладальнікі «золата», «серабра», прызга глядацкіх сімпатый і іншых узнагарод. У перадапошні дзень становіцца і радасна, і сумна.

Конкурс нацыянальных кінашкол і «Лістападзік» па традыцыі падводзяць вынікі першымі.

Журы «майстэрні» студэнцкага кіно апроч кінашколы ў Лодзі адзначыла дыпламамі работы Кыргызска-Турэцкага ўніверсітэта «Манас» і Мабільнай кінашколы DOCNOMADS. Сэлета ў конкурсе ўдзельнічала рэкордная колькасць фільмаў: калі ў мінулыя гады тут паказвалася каля пятнаццаці работ, то ў гэтым — дваццаць пяць, чатыры з якіх былі адзначаны членамі журы.

6 лістапада ў «Піянеры» прайшла цырымонія закрыцця «Лістападзіка». Яго сацыяльным партнёрам выступіў Дзіцячы фонд ААН (ЮНІСЕФ), прадстаўнікі якога ўдзельнічалі ў абмеркаванні конкурсных работ з гледжачымі. Мадэратарамі дыскусій выступалі пісьменніца і лаўрэат літаратурных прэмій «Пунсовыя ветразі» і «Запаветная мара» Яўгенія Пастэрнак і аўтар кніг для падлеткаў і сцэнарыст Андрэй

Жвалеўскі. На цырымоніі ж гасцей сустракалі казачныя персанажы, пасля чаго ў зале былі абвешчаны пераможцы і паказаны фільм закрыцця «Ціта і птушкі» з Бразіліі.

Найлепшай, па версіі журы, стала работа «Супа Мода» Лікарыёна Вайнайны. Уладальнік «Залатога «Лістападзіка» ў гэтым годзе таксама ўключаны ў лонг-ліст карцін, намінаваных на саісканне прэміі «Оскар» як «найлепшы фільм на замежнай мове». Больш за тое, на 25-м «Лістападзе»

вы «Геніі кіно: Аньес Варда» і не сабраў поўнай залы, хаця фільм быў заяўлены праграмным дырэктарам «Лістапада» Ігарам Сукманавым як этапная стужка французскага кінематографа. Валеры Мерэс асобна павітала жанчын і мужчын, да якіх «яна ставіцца талерантна». Карціна была знята ў час, калі ў Францыі былі забаронены абарты, і сапраўды ў пэўным сэнсе стала рэвалюцыйнай для французскай грамадскасці.

Тым часам сённяшні дзень — перадапошні на «Лістападзе». Завяршаюцца паказы конкурсных фільмаў, праходзяць літаральна апошнія сустрэчы з аўтарамі, даецца апошняя магчымасць задаць пытанні прадстаўнікам здымачных груп. Насуперак усяму на кінафестывалі дзейнічае пляцоўка Нацыянальнага конкурсу, на якой беларускія аўтары прадстаўляюць свае работы публіцы. Сеансы праходзяць у кінатэатры «Беларусь». Заўтра кінафестываль працягнецца кінапаказамі і завяршыцца цырымоніяй закрыцця ў «Маскве», на якой будуць аб'яўлены ўсе пераможцы і ўручаны спецыяльныя прызы.

Заснавальнікамі кінафестывалю «Лістапад» выступаюць Міністэрства культуры і Мінгарвыканкам, магчымасці арганізатараў таксама пашырае генеральны партнёр банкаўская плацежная картка «Шчодрая» MasterCard, арганізатарамі — дарэчы, хутка будзе дзесяць год як — выступае Цэнтр візуальных і выканальніцкіх мастацтваў «Арт Карпарэйшн».

Уладальнікі «золата», «серабра», прызга глядацкіх сімпатый і іншых узнагарод стануць вядомыя заўтра ўвечары, інфармацыю пра пераможцаў можна будзе аператыўна знайсці на сайце кінафестывалю listapad.com.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.

Кадр з фільма «Супа Мода».

«Супа Мода» пашырыла геаграфію Мінскага кінафестывалю: упершыню ў ім удзельнічала работа з Кеніі.

Чун Ча-Чун з фільма «Ведае толькі мора» і Філіпа Нігра, акцёр «Уцекаў у Рым», атрымалі ўзнагароды ад журы за «найлепшую дзіцячую ролю» і «найлепшую работу дарослага ў дзіцячым фільме». Спецыяльны прыз журы за найлепшы сцэнарый атрымала карціна з Казахстана «На мяжы», а дыплом за найлепшае аператарскае мастацтва — эстонскі «Таварыш дзіця».

Таксама 6 лістапада ўвечары ў кінатэатры «Цэнтральны» французская актрыса Валеры Мерэс, вядомая па карцінах «Гэта не я, гэта — ён!», «Банзай», «Укол парасонам», а таксама зорка аўтарскага кіно, прадставіла фемінісцкую карціну «Адна спявае, другая не». Паказ прайшоў у рамках рэтраспекты-

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	8.23	17.23	9.00
Віцебск —	8.17	17.08	8.51
Магілёў —	8.13	17.13	9.00
Гомель —	8.05	17.15	9.10
Гродна —	8.37	17.39	9.02
Брэст —	8.33	17.45	9.12

Месяц

Маладзік 7 лістапада.
Месяц у сузор'і Стральца.

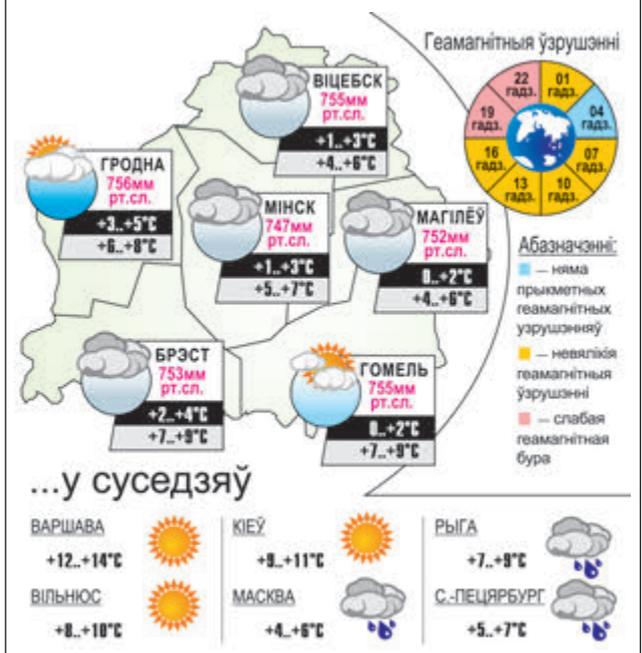
Імяніны

Пр. Апанаса, Дзмітрыя.
К. Клаўдзіі, Адрыяна,
Віктара, Готфрыда,
Северына.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Аб розніцы ў падыходах мужчыны і жанчыны да прыхарошвання.

Яна:
— Трэба манікюр зрабіць і карэкцыю броваў.
Ён:
— Добра, а я зубы пачышчу.

і тут жа выправіўся!

— Спецыялісты сцвярджаюць, што заробак у насельніцтва расце.
— А насельніцтва кажа, што не.
— Але ж яны не спецыялісты!

Сёння ў школе заваліў першы экзамен, дома сказаў бацькам, што яны дрэнна мне дапамагалі. Бацька дастаў рэмень

У дырэктара была мянушка «Рэжысёр», таму што рамонт у школе каштаваў 5 000 рублёў, а касавыя зборы склалі 50 000 рублёў.

caricatura.ru

Даты

Падзеі

Людзі

8 ЛІСТАПАДА

1858 год — нарадзіўся (Вільня) Тадэвуш Урублеўскі, адвакат, публіцыст, грамадскі дзеяч, краязнаўца. З 1886 года працаваў адвакатам у Пецярбургу, Вільні, юрысконсультам ва ўпраўленні Палескіх чыгунак. Падчас рэвалюцыі 1905—1907 гадоў выступаў абаронцам на судовых працэсах над удзельнікамі рэвалюцыйных падзей, у тым ліку матросамі броненяўніка «Пацёмкін», крэйсера «Ачкаў» на чале з лейтэнантам П. П. Шмітам, пазней — прадстаўнікам беларускай інтэлігенцыі: Я. Коласам, Цёткай і іншымі. Памёр у 1925 годзе.

1883 год — нарадзіўся (засценак Калеснікаў, цяпер у Глыбоцкім раёне) Вацлаў Юсцінавіч Ластоўскі, беларускі грамадска-палітычны дзеяч, гісторык, пісьменнік, акадэмік НАН Беларусі (1928). З 1909-га — у рэдакцыі газеты «Наша ніва», у 1916—1917 гадах — рэдактар газеты «Гоман», у 1923—1927 гадах — часопіса «Крывіч». У 1919—1923 гадах узначальваў Раду міністраў Беларускай Народнай Рэспублікі. З 1920-га да 1926 года быў у эміграцыі. З 1927-га — дырэктар Беларускага дзяржаўнага музея, загадчык кафедры этнаграфіі пры Інбелкульце. Аўтар шэрагу прац па гісторыі Беларусі, слоўнікаў. Апублікаваў шэраг апавяданняў і апавесцяў. У 1930 годзе асуджаны на 5 гадоў высылкі ў Саратаў і пазбаўлены звання акадэміка. Паўторна арыштаваны ў 1937-м і прысу-

джаны да выключнай меры пакарання. Рэабілітаваны ў 1958 і 1988 гадах. Адноўлены ў званні акадэміка ў 1990 годзе.

1938 год — нарадзіўся (в. Вялікі Бор Хойніцкага раёна) Іван Іванавіч Сачанка, беларускі гісторык, публіцыст, доктар гістарычных навук, прафесар. Аўтар даследаванняў па тэорыі і практыцы нацыянальных і замежных сродкаў масавай інфармацыі, публіцыстыцы беларускіх пісьменнікаў. «Звязда» віншуе юбіляра і жадае яму творчага і жыццёвага даўгалецця!

1895 год — нямецкі фізік-эксперыментаар Вільгельм Конрад Рэнтген адкрыў выпраменьванне, названае ім X-прамянямі, і стварыў першыя рэнтгенаўскія трубки, канструкцыя якіх у асноўных рысах захавалася да нашага часу.

1923 год — нарадзіўся Джэк Сэнт-Клар Кілбі (1923—2005), амерыканскі вучоны. Лаўрэат Нобелеўскай прэміі па фізіцы за вынаходніцтва інтэгральнай схемы. Таксама ён вынаходнік кішэннага калькулятара і тэрмапрынтара.

1943 год — указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР былі заснаваны найвышэйшыя ваенныя ордэны «Перамога» і салдацкі ордэн Славы I, II і III ступеняў.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЯ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФРЫЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ ў МІНСКУ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўдаюцца суадпачы з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by>;

e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 4162.

Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79,

РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

7 лістапада 2018 года.